

Deficyty sensoryczne w obrębie każdego ze zmysłów mogą prowadzić do wzrostu poczucia izolacji i spowolnienia rozwoju zróżnicowanych procesów psychologicznych. Jednocześnie badania pokazują, że kompensacja sensoryczna (czyli wzrost znaczenia bodźców odbieranych dostępnymi zmysłami w warunkach utraty sprawności jednego ze zmysłów) może teoretycznie umożliwiać swobodne funkcjonowanie w sytuacjach społecznych. Obecny stan wiedzy z zakresu funkcjonowania społecznego osób z dysfunkcjami zmysłów i roli kompensacji sensorycznej w jego kształtowaniu jest fragmentaryczny, a większość badań koncentrowała się na porównaniach osób w pełni sprawnych i osób z dysfunkcją zmysłową w zakresie jednego, wybranego zmysłu. Celem przedstawionego projektu jest zatem poszerzenie wiedzy dotyczącej roli deficytów sensorycznych w kształtowaniu relacji ze światem społecznym poprzez jednoczesne włączenie do badań osób o dysfunkcji wzrokowej i słuchowej. Badania łączące dysfunkcje wzroku i słuchu są szczególnie interesujące ze względu na podobieństwo procesów neurologicznych odpowiedzialnych za przetwarzanie bodźców wzrokowych i słuchowych. Zarówno wzrok jak i słuch są niezbędne do integracji bodźców sensomotorycznych (identyfikacja obiektów, przetwarzanie przestrzenne), które leżą u podłoża interakcji międzyludzkich w przestrzeni społecznej.

Na podstawie analizy szczątkowej literatury na temat związku kompensacji sensorycznej i deficytów zmysłowych z relacjami ze światem społecznym projekt podzielono na trzy obszary, które ujmują szeroki obraz relacji społecznych osób o dysfunkcjach zmysłowych. Przedmiotem pierwszej części badań będzie wpływ deficytów sensorycznych na przekonania o świecie społecznym. W drugiej części analizie zostaną poddane czynniki sensoryczne wpływające na kształtowanie relacji interpersonalnych. W trzeciej części projektu zostaną zrealizowane badania z zakresu zmiennych mogących przyczynić się do budowania orientacji pozytywnej. W projekcie postawiono hipotezę mówiącą o tym, że *kompensacja sensoryczna jest mechanizmem, który umożliwia osobom z deficytami w obrębie zmysłów wzroku i słuchu na rozwinięcie podobnych do osób w pełni sprawnych (1) przekonań o świecie społecznym; (2) relacji interpersonalnych; (3) orientacji pozytywnej.*

Obecny stan badań z udziałem osób o deficytach sensorycznych nie pozwala jednoznacznie rozstrzygnąć, czy kompensacja sensoryczna jest mechanizmem wystarczającym do przewyższenia ograniczeń w kontaktach społecznych, wynikających z deficytów wzrokowych i słuchowych. Niewiele wiadomo też na temat tego, w jaki sposób kompensacja sensoryczna mogłaby oddziaływać na relacje ze światem społecznym. Przedstawiony projekt pozwoli na zgłębienie tych zagadnień oraz zbadanie, czy deficyty sensoryczne mogą prowadzić do specyficznych problemów w konkretnych obszarach funkcjonowania społecznego. Ograniczenia sensoryczne związane z pozyskiwaniem informacji niezbędnych do budowania relacji ze światem społecznym mogą dotyczyć znaczącej części populacji (zaburzenia wzroku – ok. 5%, słuchu – ok. 6%). Tematyka przedstawionego projektu badawczego może zatem stanowić podstawę do lepszego zrozumienia, ale też i przeciwdziałania stereotypom na temat ogromnej grupy osób z deficytami sensorycznymi.